

Stap 6. Verwerken van bronnen

Alle informatie die je vindt in andere publicaties mag je gebruiken voor je studie. Niet alleen informatie uit boeken en artikelen, maar ook informatie van websites. Er is echter een heel belangrijke voorwaarde:

Je moet altijd de bron vermelden: vertellen waar je de informatie gevonden hebt

- [Bronvermelding \(APA\)](#)
- [Auteursrecht](#)
- [Plagiat](#)
- [Citeren](#)
- [Parafaseren](#)
- [Bibliografie / literatuurlijst](#)

Bronvermelding (APA)

In de bronvermelding (ook **literatuurverwijzing** en **referentie** genoemd) geef je aan waar je de informatie gevonden hebt: in welk boek of tijdschrift of op welke website. De meest gangbare en geaccepteerde richtlijnen zijn die van de American Psychological Association. Uitleg en voorbeelden zijn te vinden in het boek: [De APA-richtlijnen uitgelegd](#).

Waarom bronvermelding?

- Het moet duidelijk zijn wat je eigen ideeën zijn en wat je gelezen hebt van iemand anders.
- De lezer moet kunnen controleren waar je de informatie vandaan hebt gehaald
- Het gebruik van geschikte bronnen verhoogt de kwaliteit van je verslag en daarmee ook de geloofwaardigheid

Met het programma Endnote kun je bronvermeldingen voor je verslag opslaan en invoeren in Word. In de catalogus van de Saxion Bibliotheek vind je meer informatie over [Endnote](#)

Auteursrecht

«Het auteursrecht is het uitsluitend recht van de maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, of van diens rechtverkrijgenden, om dit openbaar te maken en te verveelvoudigen, behoudens de beperkingen, bij de wet gesteld.»
([Auteurswet artikel 1](#))

Wat mag wel? Wat mag niet?

Je moet de rechten van de maker respecteren. Als je de ideeën van iemand anders wilt gebruiken, moet je daar dus toestemming voor hebben.

Maar je hoeft niet altijd toestemming te *vragen*. Soms heb je automatisch toestemming als je duidelijk aangeeft van wie de gedachte of het idee is.

Bijvoorbeeld:

- Je mag korte gedeeltes uit andere teksten gebruiken in je eigen tekst (zie stap 6: Citeren)
- Je mag korte gedeeltes uit andere teksten in je eigen woorden navertellen en gebruiken in je eigen tekst (zie stap 6: Parafaseren)
- Steeds meer auteurs stellen hun materiaal vrij beschikbaar: Zie [Creative Commons](#)

Plaatjes

Let op! Het copyright geldt ook voor plaatjes. Je mag plaatjes van anderen niet zomaar gebruiken. Voor het gebruik van plaatjes heb je ook de toestemming van de maker nodig en je moet de bron vermelden.

Je eigen copyright?

Als je een eigen tekst gepubliceerd hebt, bezit jij het copyright. Anderen mogen jouw tekst gebruiken, maar alleen onder bepaalde voorwaarden.

Je bezit automatisch het auteursrecht als je tekst gepubliceerd is. Je naam moet duidelijk in de tekst staan, maar het gebruik van het copyright-teken © is niet verplicht.

Zie verder [Rechten \(en plichten\) van auteurs.](#)

Plagiaat

Plagiaat is het gebruiken van materiaal of ideeën van iemand anders en net doen of je het zelf gemaakt hebt. Plagiaat kan ook per ongeluk ontstaan.

Voorbeeld:

Je hebt een stukje tekst overgenomen uit een artikel of een krant en je vergeet de bron te vermelden. Hoewel dit per ongeluk gebeurd is, blijft het plagiaat. Je blijft hier dus verantwoordelijk voor.

Niet alles is plagiaat. Sommige zaken zijn algemeen bekend en het is niet (of niet meer) duidelijk wie de bedenker ervan is. Bijvoorbeeld: “De aarde draait in 24 uur om zijn eigen as.”

Deze kennis is zo algemeen dat je niet hoeft te vermelden wie ooit ontdekt heeft dat de aarde in 24 uur om zijn as draait.

Let op! Als je *twijfelt* of iets algemene kennis is, geef dan altijd de bron op waar je de informatie gevonden hebt.

Wat te doen

Je kan plagiaat voorkomen! Let steeds goed op! Bedenk tijdens het schrijven goed welke ideeën van jezelf zijn, welke ideeën algemene kennis zijn, en welke ideeën je leent van iemand anders. Gebruik je materiaal van iemand anders? Vermeld dan altijd de bron (zie ook stap 6: Bronvermelding).

Citeren

Citeren is het letterlijk overnemen van een gedeelte van een tekst. Deze tekst is meestal door iemand anders geschreven, maar je mag ook citeren uit je eigen publicaties. Je moet altijd aangeven waar het citaat vandaan komt (zie stap 6 Bronvermelding)

In de tekst maak je een korte verwijzing door auteursnaam, jaar van publicatie en paginanummer te noemen. De volledige bronvermelding plaats je in de bibliografie aan het einde van je verslag (zie stap 6: Bibliografie).

Hoe bouw je een citaat op?

Je moet in je tekst duidelijk aangeven dat het om een kort citaat gaat: zet het citaat tussen aanhalingstekens. Gebruik je 40 of meer dan 40 woorden (lang citaat)? Zet dan je citaat tussen twee witregels en spring in.

Een citaat mag niet te lang zijn. Je gebruikt een citaat om je eigen betoog kracht bij te zetten of juist om tegenvoorbeelden te geven bij je eigen betoog. Het is niet de bedoeling dat je verslag uit alleen maar citaten bestaat en ook niet dat je citaten van een paar alinea's lang opneemt. Twijfel je over de lengte van een citaat? Vraag dan advies aan je docent.

Voorbeeld kort citaat ([APA stijl](#)):

Jansen zegt hierover: "De tevredenheid van studenten neemt toe als de bibliotheek ook op zondag open is " (Jansen, 2004, p. 3)

Parafraseren

Parafraseren is in je eigen woorden weergeven wat iemand anders gezegd of geschreven heeft. De parafrase moet altijd in de geest van de oorspronkelijke tekst zijn geformuleerd. Het moet duidelijk zijn wat je zelf zegt, wat de ideeën van anderen zijn en op welke tekst de parafrase gebaseerd is.

In de tekst maak je een korte verwijzing door auteursnaam en jaar van publicatie te noemen. In tegenstelling tot citeren is het bij parafraseren niet noodzakelijk om een paginanummer te vermelden. Het mág wel.

De volledige bronvermelding plaats je in de bibliografie aan het einde van je verslag (zie stap 6: Bibliografie).

Voorbeelden ([APA-stijl](#)):

Jansen (2004) zegt dat de tevredenheid van studenten toeneemt als de bibliotheek op zondag geopend is.

Volgens Jansen (2004) neemt de tevredenheid van studenten toe als bibliotheken op zondag geopend zijn.

De tevredenheid van studenten zou toenemen als bibliotheken op zondag geopend zijn (Jansen, 2004).

Bibliografie / literatuurlijst

Alle publicaties die je gebruikt moet je achterin je artikel of verslag vermelden in een lijst: de **bibliografie**. Deze wordt ook wel **referentielijst**, **bronnenlijst** of **literatuurlijst** genoemd. De bibliografie is een complete lijst van gebruikte publicaties. Bij de citaten en parafrases in je tekst verwijst je naar de bibliografie. Let op: publicaties die je niet gebruikt hebt, mogen niet in je bibliografie worden opgenomen.

Waarom een bibliografie?

Met behulp van de bibliografie kan een lezer van je verslag in één oogopslag zien welke publicaties je gebruikt hebt. De lezer kan met behulp van de bibliografie controleren wat je zelf bedacht hebt en wat je bij een andere schrijver geleend hebt.

Als je zelf informatie zoekt over een onderwerp, is het altijd handig om de bibliografie van een boek of artikel door te nemen (zie stap 4: Zoeken: sneeuwbalmethode).

Vormgeving van de bibliografie

Een bibliografie kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Hiervoor zijn verschillende **stijlen**. De meeste opleidingen van Saxion Hogeschool schrijven bronvermelding voor volgens de APA-regels: [De APA-Richtlijnen uitgelegd: Een praktische handleiding voor bronvermelding in het Hoger Onderwijs](#).